

1. seminář: AZYL (11.10.)

Mgr. Hana Lupačová, Ph.D. (KVOP)

- uprchlické právo : Úmluva o právním postavení uprchlíků (ŽÚ, č. 208/1993 Sb.)
- zákaz refoulement (čl. 33 ŽÚ)
- zákaz stíhání uprchlíků za nezákonný vstup (čl. 31 ŽÚ)
- kdo je uprchlíkem - čl. 1 ŽÚ

Prosím, přineste si text Úmluvy o právním postavení uprchlíků (min. čl. 1, 31 a 33), text zákona o azylu

Přečtěte si čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků.

Před hodinou se prosím zamyslete nad následujícím úkolem. **Toto zadání je zároveň otázkou, kterou je potřeba vypracovat ke kolokviu (bude vysvětleno na hodině).**

Třicetiletá žadatelka přijela z Číny z provincie Xinyang. Je věřící muslimka, ujgurské národnosti. Tvrdí, že v její zemi jí hrozí pronásledování z důvodu její víry. Sama nebyla doposud úřady zatčena, i proto se jí bez potíží povedlo zemi opustit. Avšak její sestra, taktéž muslimka byla před několika lety umístěna v reedukačním zařízení, aby svoji víru opustila. Žadatelka přijela i se svojí tříletou dcerou a uvádí, že má obavy jednak o sebe, jednak o dceru, že jí nebude moci vychovávat ve své víře, případně, že za to bude následně trpět. V Číně existují státní trestněprávní předpisy, které stanovují, že pokud někdo vyzývá kultu (zakázaná náboženství), může být odsouzen k odnětí svobody. Podmínky vězení jsou velmi špatné, mnoho lidí je mučeno, či je s nimi nelidsky zacházeno. Zejména jsou zprávy o špatném zacházení s různými disidenty, zatčenými buď z politických či náboženských důvodů. Jednotlivé provincie Číny pak mají vlastní legislativu ohledně dohledu nad zakázanými církvemi. Provincie Xinyang je považována za jednu z nejtvrděších provincií. V Číně se lze přestěhovat do jiné provincie nebo jiného města, ale pokud chce osoba, aby jí zůstal zachován přístup k různým veřejným službám (např. sociálním dávkám), potřebuje registraci nového místa pobytu (systém „huku“). Přesto se z pracovních důvodů stěhují až miliony lidí, aniž by si takovou registraci vyřídili, neboť v některých velkých městech je mimořádně obtížné ji sehnat. Bez registrace lze pracovat, omezen může být právě přístup k sociálním dávkám, ke vzdělání a podobně. V každé provincii se pak k osobám ze zakázaných církví chovají odlišně, avšak všude se stupňuje tlak na monitoring lidí, kteří náležejí k církvi, která však není registrovaná. Některé církve jsou státem povoleny, pokud jsou podřazeny pod národní organizace (například katolicismus). Islám však jako takový povolený není.

Úkol:

Pokuste se projít si definici uprchlíka v Úmluvě o právním postavení uprchlíka z roku 1951 (Ženevská úmluva). Vypište si jednotlivá kritéria této definice (čl. 1 Úmluvy) a pokuste se posoudit, zda žadatelka všechny z nich splňuje. Můžete ke konzultaci využít i Příručku UNHCR k postupům určování statusu uprchlíka, kde jsou jednotlivé prvky definice podrobně rozepsány – soustředte se na tento konkrétní případ.

Mgr. Věra Pazderová (Nejvyšší správní soud)

AZYL – evropské acquis (11. 10)

Společný evropský azylový systém

kvalifikační směrnice

praktická aplikace definice uprchlíka v rámci unijního a vnitrostátního práva

Uprchlíkové právo EU:

kvalifikační směrnice (KS) – definice uprchlíka, čl. 5-11 KS (zasazení do evropského kontextu, důraz na to, že KS rozšířila všude v EU definici i na nestátní původce pronásledování; poskytovatelé ochrany, upřesnění jednotlivých důvodů, včetně určité sociální skupiny, upřesnění možnosti vnitrostátní ochrany)

vnitrostátní právní úprava – § 12a a čl. 43 LZP (právo na azyl), transpozice KS do zákona o azylu (§ 2/2, § 12b, § 17, § 15 (a § 2/10), § 15a, § 18), další druhy azylu (§ 13, § 14)

Zadání na seminář je zároveň otázkami, které jsou potřebné vypracovat ke kolokviu.

Úkoly v rámci přípravy na seminář Tři žadatelé o mezinárodní ochranu A., B. a C. opírají své žádosti o tvrzení, že mají oprávněné obavy před pronásledováním v zemi původu z důvodu homosexuality. Uvedené příklady řešte s pomocí kvalifikační směrnice (směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany).

Případ žadatele A: studenti, jejichž příjmení začíná A-J

Případ žadatele B: studenti, jejichž příjmení začíná K-P

Případ žadatele C: studenti, jejichž příjmení začíná R-Z

Případ žadatele A:

Ohledně homosexuální orientace žadatele A. nemá správní orgán pochybnosti. V zemi původu žadatele A. je homosexuální jednání trestné. Podle trestního zákoníku hrozí za tento trestný čin trest odnětí svobody v délce od deseti let do doživotí. V uplynulých 20 letech však nebyla žádná fyzická osoba za tento trestný čin odsouzena a v současné době se nenachází ve výkonu trestu žádná osoba, která byla v minulosti pro takový trestný čin odsouzena.

1) Tvoří osoby s homosexuální orientací „určitou sociální skupinu“ ve smyslu kvalifikační směrnice? Pokud ano, za jakých podmínek? Je žadatel A. členem „určité sociální skupiny“ a hrozí mu z tohoto důvodu pronásledování?

Případ žadatele B:

Ohledně homosexuální orientace žadatele B. nemá správní orgán pochybnosti. V zemi původu žadatele B. jsou trestním právem postihovány pouze vnější projevy homosexuality na veřejnosti. Za takový trestný čin hrozí trest odnětí svobody v délce 5 až 10 let. A tyto tresty jsou v praxi běžně ukládány. Pokud však zůstávají dotčené osoby ve svých osobních záležitostech diskrétní „za zdmi svých domovů“, žádný postih jim nehrozí. Žadatel B. namítá,

že v důsledku uvedených omezení nemůže vést plnohodnotný život, a je tak zasahováno do jeho práva na respektování soukromého a rodinného života, které je chráněno čl. 7 Listiny základních práv EU a čl. 8 EÚLP, ve spojení s čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv EU, resp. čl. 14 EÚLP (zákaz diskriminace). Podle názoru správního orgánu, se může žadatel B. po návratu do země původu vyhnout riziku pronásledování tím, že svou homosexualitu bude skrývat nebo si při projevování sexuální orientace bude počínat přinejmenším se zdrženlivostí.

2) Pokud stát trestá pouze vnější projevy homosexuality na veřejnosti, lze po dotčených osobách požadovat, aby se těchto veřejných projevů zdržely, a vyhnuly se tímto způsobem trestnímu postihu? Pokud by za uvedený trestný čin mohla být uložena pouze pokuta (nikoliv trest odnětí svobody), bránila by taková skutečnost závěru, že by se mohlo jednat o pronásledování?

Případ žadatele C:

Žadatel C. tvrdí, že není homosexuálem, ale lidé z jeho čtvrti jej za homosexuála považovali, protože se kamarádil s D., který homosexuálem je. Lidé v jeho čtvrti jej hrubě fyzicky i slovně opakovaně napadali. Žadatel C. se několikrát obrátil na policii, ale tam se mu vždy vysmáli s tím, že přeci si nemůže myslet, že budou chránit homosexuály. V dané zemi je homosexualita trestným činem, za který hrozí pouze pokuta ve výši (v přepočtu) 10 000 – 50 000 Kč. Řada homosexuálů však zmizela beze stopy (včetně jeho kamaráda D.) a tyto případy nejsou policií vyšetřovány. Mnozí homosexuálové byli odsouzeni k trestům odnětí svobody za jiné vykonstruované trestné činy (nejčastěji držení drog), které nespáchaly. Správní orgán nepopírá, že v dané zemi dochází k závažným porušováním základních práv osob s homosexuální orientací. To ale není případ žadatele C. Podle správního orgánu je jeho žádost o mezinárodní ochranu nedůvodná, neboť je nesporné, že homosexuálem není, nemůže mít proto odůvodněný strach z pronásledování z důvodu homosexuality a nehrozí mu ani postih podle trestněprávních zákonů, které homosexualitu kriminalizují.

3) Považujete názor správního orgánu na žádost žadatele C. za správný? Je žadatel C. členem „určité sociální skupiny“ a hrozí mu z tohoto důvodu pronásledování?

Seminář 3

Na třetím semináři se blíže podíváme na případ ujugurské Číňanky z první hodiny téhož dne. Prosím, abyste si přinesli, pokud možno své laptopy a pod. s připojením na internet. Ukážeme si, jakým způsobem se dohledávají informace o zemích původu v azylových řízeních a řekneme něco o procesních postupech v azylovém řízení.

V přípravě na tuto hodinu se můžete podívat na stránky www.ecoi.net a www.refworld.org.

Zadání pro kolokvium: prosím přečtěte si rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, čj. 9 Azs 39/2019-77 (najdete na stránkách www.nssoud.cz, anebo ve zkrácené verzi zde: <http://sbirka.nssoud.cz/cz/azy-l-k-pojmu-oduvodneny-strach-z-pronasledovani-z-duvodu-nabozenstvi.p3911.html>)

Popište stručně, o co se v daném případě jednalo a co Nejvyšší správní soud vytýká ministerstvu vnitra. Jaké aspekty bude muset ministerstvo dále posoudit?

Pro informaci, jestli chcete si můžete vyslechnout také rozhlasový pořad Zaostřeno na toto téma:

<https://plus.rozhlas.cz/soudy-resi-zadosti-o-azyl-cinskyh-krestanu-8115769>

Můžete si také přečíst další rozsudek, který je ještě přísnější: sp. zn. 10 Azs 41/2019.

Doporučená

DOPLŇKOVÁ OCHRANA (1.11.)

Host: Mgr. Stanislava Sládeková, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Kancelář veřejného ochránce práv

- Judikatura ESLP týkající se čl. 3 EÚLP (Soering, Chahal, Vilvarajah, Salah Sheekh, NA. a další)
- Čl. 15 KS – odraz čl. 3 EÚLP v čl. 15 KS (vážná újma v podobě mučení, nelidského či ponižujícího zacházení; vážná újma v podobě trestu smrti nebo poprav); vážná újma v případech ozbrojeného konfliktu (rozhodnutí ESD ve věci Elgafaji v návaznosti na rozsudek ESLP NA. proti Spojenému království)
- Rozdíl mezi azylem a doplňkovou ochranou – co se aplikuje na oba instituty (původci újmy/pronásledování, poskytovatelé ochrany, možnost vnitřního přesídlení); co je rozdílné (důkazní standard, intenzita újmy a odlišný typ újmy)
- Vnitrostátní právní úprava doplňkové ochrany – ve světle vnitrostátní judikatury (v čem jde vnitrostátní úprava doplňkové ochrany nad rámec kvalifikační směrnice)

Úkoly v rámci přípravy na seminář:

- prostudujte si níže přiložený případ žadatele o mezinárodní ochranu a v rámci přípravy na seminář si, prosím, zkuste zpracovat odpovědi na položené otázky. Na semináři případ rozebereme.
- přečtěte si, prosím, souhrn z následujících rozsudků ESLP a Soudního dvora EU (dostupné na vyhledávacích Hudoc a Curia), na semináři každá skupinka rozebere ten, který měla za úkol, a společně si je vysvětlíme:
- rozsudek ESLP ve věci N.A. proti Velké Británii (stížnost č. 25904/07) - Borotová, Bzdilová, Coufal, Čtvrtníček, Hladík, Hůsková, Jaňour, Karpjáková
- rozsudek SDEU ve věci Elgafaji (C-465/07) - Kolosenko, Kopka, Krejčík, Lamparter, Malušek, Maňák, Mičková, Mládek, Rada, Rovenská
- rozsudek ESLP ve věci Abu Qatada (stížnost č. 8139/09) - Rybáriková, Stránský, Šínová, Šimřáková, Šrámek, Tauberová, Uhrová, Zlámal

Seminář 5

PŘÍSTUP K ŘÍZENÍ O MEZINÁRODNÍ OCHRANĚ (1.11.)

- otázka možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu na hranicích - základy mezinárodní a evropské právní úpravy
- specifika řízení na mezinárodních letištích - řízení o odepření vstupu vs. přístup k řízení o mezinárodní ochraně

- případová studie: situace na Letišti Václava Havla (judikatura NSS, šetření veřejné ochránkyně práv)
- princip nepostihování za nezákonný vstup na území v souladu s čl. 31 Ženevské úmluvy - výklad, judikatura soudů, zhodnocení vnitrostátní právní úpravy a praxe

OSOBY BEZ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI (1.11.)

- problematika osob bez státní příslušnosti (statelessness) - pohled mezinárodního práva
- příčiny apatristu a možnosti řešení
- Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti (1954) a její uplatňování v praxi
- případové studie

MANDÁT A ČINNOST UNHCR (1.11.)

Host: Mgr. Kristýna Andrllová, LL.M., právnička kanceláře UNHCR v ČR

- Uprchlíci a mezinárodní instituce: první pokusy
- Mandát UNHCR
- Činnost UNHCR ve střední Evropě a České republice
- Aktuální migrační situace v ČR a činnost UNHCR
- Přesídlování
- Praktická případová studie: situace žadatelů o mezinárodní ochranu v Libyi a stanovisko UNHCR

Seminář 7

Mgr. Andrea Celá, odbor azylové a migrační politiky MV ČR
legální migrace do České republiky - od příjezdu až po trvalý pobyt
- bezvízový styk, počítání délky pobytu bez víza
- krátkodobá víza
- dlouhodobé pobyty
- trvalý pobyt
(plus informace, v rámci kterých typů pobytu lze v ČR pracovat)

Otázky pro kolokvium (vycházejí z přednášky a můžete se na ně podívat i v přiloženém manuálu)

1. Může žadatel o mezinárodní ochranu v průběhu řízení podat žádost o pobytové oprávnění podle zákona o pobytu cizinců? (pokud ne, zkuste to prosím odůvodnit i ustanovením zákona o pobytu cizinců)

2. Jak zjistíte u občanů třetích zemí, kteří zde pobývají na základě bezvízového styku, jestli tady jsou oprávněně? Co si budete ověřovat v jejich cestovním dokladu, jak to vypočítáte...
3. Mohou zde pracovat cizinci, kteří zde pobývají v rámci bezvízového styku? (pokud ne, prosím odůvodněte právním předpisem)

Seminář 8

Mgr. Hana Lupačová, Ph. D., Kancelář veřejného ochránce práv

Zasazení migrační politiky do unijního práva, rozdíl mezi postavením občanů EU, rodinných příslušníků občanů EU (příp. ČR), a občanů třetích zemí, příklady z a) postavení rodinných příslušníků občanů EU a b) sloučení rodiny.

Otázky pro kolokvium (první příklad jsme dělali na hodině, pro druhý se pokuste najít oporu v zákoně, prosím o odkaz na zákonná ustanovení).

•Příklad 1:

Paní Amemodeva nar. v r. 1981, původem z Ukrajiny, by i s dětmi (2 a 4 roky) ráda přijela za svým manželem, který v České republice pobývá na základě dlouhodobého pobytu. Její manžel sem přijel v roce 2016.

- 1.O jaký typ pobytu může paní Amomedova žádat?
- 2.Kde o něj bude žádat?
- 3.Může paní Amomedova přijet do České republiky na základě bezvízového styku a požádat o dlouhodobý pobyt tady?
- 4.Co musí k žádosti předložit?
- 5.Jak dlouho trvá řízení o povolení k dlouhodobému pobytu a kdo o něm rozhoduje?
- 6.Vztahuje se na toto řízení správní řád?
- 7.Jaké jsou opravné prostředky v případě, že povolení k dlouhodobému pobytu nebude vydáno?

Příklad 2:

•Panu Ahmedovi zrušili v ČR trvalý pobyt. Odvolání bylo zamítnuto a nyní by chtěl podat žalobu.

- 1. Podívejte se, jaký orgán rozhodl o odvolání proti jeho rozhodnutí
- 2. Může podat žalobu? K jakému soudu a jaká je žalobní lhůta?
- 3. Po dobu žaloby může zde pobývat?

Seminář 9

Mgr. Klára Holíková

Zaměstnávání cizinců

možnosti cizinců pracovat podle jednotlivých druhů pobytů

tzv. neintegrační povolení k pobytu (sezónní zaměstnávání, mimořádné pracovní vízum)

zaměstnanecká karta (duální a neduální režim)

práce v rámci různých programů

výhody a nevýhody jednotlivých režimů pobytu a zaměstnávání, rizika z důvodu nepřehledné právní úpravy, nejnovější potíže z praxe

Otázky pro kolokvium:

1. Pan Adam má pracovní povolení k práci u společnosti X. na administrativní činnost. Aby si přivydělal, vzal i brigádu u téže společnosti a po večerech uklízí. Je tato jeho druhá práce oprávněným nebo neoprávněným zaměstnáním ve smyslu zákona o zaměstnanosti? Prosím odůvodněte.

2. Popište jednu ze situací zmiňovaných na semináři, která cizincům zhoršuje jejich postavení a zvyšuje jejich závislost na zaměstnavateli (vyberte si kteroukoli, která Vás zaujala).